

KUTATÁS KÖZBEN...

A MŰVÉSZEK A MŰVÉSZETÉRT SZAKKOLLÉGIUM
ONLINE MŰHELYKONFERENCIÁJA

PTE Művészeti Kar

Pécs 2020. június 24.

A konferencia programja

- 10:00 Megnyitó
- 10:05 **Urbanics Tamás**
Zeneoktatási irányok Magyarországon – Utak az improvizációban
- 10:15 **Kotvász Zsófia**
A kezdő zenetanár
- 10:25 **Máriás Lilla**
Gondolatok és vélemények az ideális énektanárról
- 10:35 **Vass Benjámín**
A klarinét a szólódarabok irodalmában
- 10:45 kérdések, hozzászólások
- 10:50 **Jakab Kitty**
Online zeneoktatás
- 11:00 **Novák-Szabó Livia**
Generációs kihívások az ének-zene oktatásban
- 11:10 **Gocsál Ákos**
Magyar nyelvészek közlései a beszéd egyéni jellemzőiről a XIX. – XX. század fordulójának fonetikai szakirodalmában
- 11:20 kérdések, hozzászólások

Zeneoktatási irányok Magyarországon – Utak az improvizációban

Urbanics Tamás

ének-zene – zeneismeret 1. évf.

Azok a nem hivatásos zenészek, akik a hazai zeneoktatási rendszerben tanultak és tanulnak zenélni ugyanazon módszerek alatt, mint a hivatásos zenészek, életük későbbi szakaszaikban csak sok gyakorláson keresztül fognak sikerélményeket megélni. Az ő életükben nem alakul ki egy személyes viszony és élményvilág, hiszen azt tanulták, hogy csak a folyamatos gyakorlással lehet sikereket elérni. Mivel nekik erre nincs idejük, (mert nem hivatásos zenészek) ezért nem is tudnak átélni olyan sikereket, amelyek egy darab előadásához kötődnek (koncert- vagy vizsgaélmény). Emellett az alacsony motiváció is nehezíti az előrehaladást. Ezen problémák orvoslására keresek megoldásokat kutatásom során.

A zeneoktatásban használt tankönyvek és tananyagok tartalmi elemzése és összehasonlítása megmutatja, hogy a zenetanulási folyamat milyen alapvető célok felé halad. Ezt követően fel lehet mérni, hogy mit lehet kezdeni a fent említett oktatási módszerrel. Potenciális megoldás lehet az improvizáció tanítása, ahol a tanulónak lehetősége nyílik saját ötleteivel kapcsolódni a zenével, valamint a sikerélmény fókusza átkerül a „mechanikus” gyakorlásról a zene felfedezésére. Emellett korábbi megoldási kísérletekkel, felmérésekkel és lehetséges kimenetekkel kívánom kiegészíteni kutatásomat, vizsgálva az improvizáció pszichológiai hátterét és a zeneoktatásban való alkalmazhatóságát.

Magyarországon működnek már olyan művészetoktatási intézmények, melyekben az improvizációra és a tapasztalatokon keresztül megismerésre alapozzák a tanulási folyamatokat. Azonban ezt a fajta új pedagógiai törekvést tudományosan is alá kell támasztani. E tanulmány ezeknek az ismereteknek a gazdagítását kívánja szolgálni.

A kezdő zenetanár

Kotvász Zsófia

magánénektanár (osztatlan) 3. évf.

Generációink és a világ változásai következményeként az oktatás, a pedagógusok munkája, valamint a gyermekek hozzáállása olyan változásokon megy keresztül, mely az egész életünkre kihatással van. Napjaink kezdő zenetanárainak újabb és újabb kihívásokkal, egy folyamatosan változó világgal kell szembe néznie. Dolgozatom a fent említett téma kapcsán felmerülő kérdésekre keres választ. Kutatásom módszertana elsősorban szakkikkek feldolgozása lesz (angol nyelven is), valamint terveim között szerepel interjúk készítése is pályakezdő és tapasztalt tanárokkal egyaránt, melyet kutatás formájában szeretnék adaptálni.

Dolgozatom fő része a **kezdő zenetanár** témája köré épül. Kutatásomban foglalkozom a közoktatás és zeneiskolai rendszer, valamint a két rendszer pedagógia feladatainak összehasonlításával, felmerül a zenetanárok felkészítése a felsőoktatási rendszerben: elméleti és gyakorlati oktatás egyensúlyának szempontjából, ezen kívül kiemeltnek tartom a szülő-tanár-diák háromszög egységét, valamint napjaink kezdő zenetanári nehézségeinek összevetését a korábbi zenetanári generációkkal. Írásom további részében kifejtem a módszertani változásokat, a megújuló szemléleteket, reform pedagógiák, a tanári összefogás és egymás segítésének fontosságát. Elengedhetetlen kiemelni a mentális egészség karbantartását, valamint a szorongás és a stressz oldásának témakörét. Emellett a motiváció kérdéskörére is nagy hangsúlyt fektetek motiválni és motiváltnak maradni címmel, illetve a tanári attitűd kiemelése sem maradhat el.

Megvizsgálom továbbá a különböző **generációk, társadalmak különbségeit és változásait**, ezen belül pedig arra keresem a választ, hogy milyen fontos eltérések állapíthatóak meg a tanulói generációk között, illetve milyen pedagógiai feladatokat jelent mindez a kezdő és a tapasztalt pedagógusok számára.

Gondolatok és vélemények az ideális énektanárról

Máriás Lilla

magánénektanár (osztatlan) 3. évf.

Előző munkámban a bel canto éneklés kérdéskörét tekintetem át, kitérve történetére, énektechnikai sajátosságaira, esztétikájára. Felmerül azonban a kérdés, hogy azt a tudást, amivel egy képzett énekes rendelkezik, hogyan lehet átadni? Milyen tulajdonságokkal rendelkezzen egy zeneiskolai énekpedagógus?

Első feladatomban azt tűztem ki, hogy a szakirodalom és a képzési követelmények alapján összegyűjtsem azokat a tulajdonságokat, kompetenciákat, amelyek elvárásként fogalmazódnak meg a pedagógussal, és különösképp az énektanárral kapcsolatban.

Saját kutatásomban félig strukturált interjúkat készíték énekpedagógusokkal. Arra vagyok kíváncsi, hogy az interjúk megerősítik-e, visszaigazolják-e a szakirodalomban és a képzési követelményekben megfogalmazott kompetenciákat, illetve a gyakorló pedagógusok említenek-e olyan más területeket, amelyeket az énektanítás kapcsán fontos tanári tulajdonságnak tartanak, de ezek a képzési követelményekben nem találhatók meg.

A klarinét a szólódarabok irodalmában

Vass Benjámín

klarinéttanár (osztatlan) 2. évf.

A XVIII. század végén Johann Christoph Denner egy már meglévő hangszer újításával olyan hangszert hozott létre, mely a klasszikus zene jelenős alkotó elemévé vált. A klarinétot eleinte zenekarokban alkalmazták, majd további technikai fejlődései lehetővé tették, hogy szóló hangszerré nője ki magát.

Kései hangszer révén és technikai hiányosságai miatt, nem íródott rá a szóló mű a XVIII. században. Szóló művekben a legtermékenyebb időszaka a XX. században, valamint napjainkban van.

Napjainkban szinte elképzelhetetlen, hogy zenei pályán tanuló diákok ne játszanak valamilyen szóló művet. Ezek a művek kiválóan szolgálnak arra, hogy akár egy versenyen, a zsűriztető bizottság felmérje, a hangszerjátékos technikai és zenei képességeit. Így történt ez belem is mikor a XV. Országos Egyetemi Klarinét Versenyen vettem részt. A versenyre íródott egy kamara mű zongorára és klarinétra, emellett választani kellett egy listából melyen csak szóló művek voltak felsorolva. Én Ante Grgin Capriccio No. 1. című művét választottam.

Vajon hogyan lehet zenét teremteni egy olyan hangszerrel, mely technikailag akkord játékra nem képes? Mitől lesz a hallgatóság számára érdekes, izgalmas egy szóló mű hallgatása? Az előadónak mire kell odafigyelni, hogy a közönség egy élménnyel távozzon a koncert után és ne csalódottsággal? Mik azok a technikai és zenei folyamatok, amelyeken keresztül érzelmeket tud kifejezni az előadó? Előadásom ezen kérdések megválaszolására célzom, a versenyen választott művön levezetve és feltárni a szóló klarinétművek érdekességét.

Online zeneoktatás

Jakab Kitty

zongoratanár

2020 tavaszán váratlan helyzettel kellett szembenéznie az oktatásban dolgozóknak. Az egész világon megjelenő COVID-19 vírus terjedésének megakadályozása érdekében a kormány vészhelyzetet hirdetett ki, az emberek személyes kontaktusát a lehető legkisebbre csökkentve. Ennek következtében egyik napról a másikra digitális tanrendre kellett váltania minden iskolának. Ez alól nem voltak kivételek a művészetoktatási intézmények sem. De vajon lehet-e egy olyan tantárgyat, mint a zene - ahol a tudás átadásának szerves része a személyes kontaktus - hatékonyan oktatni? Tudunk-e a jövőben megtartani esetleges módszertani eszközöket, amelyeket a digitális tanrend alatt alkalmaztunk, és hasznos lehet beleintegrálni tanításunkba akár a személyes oktatáshoz való visszatérés után is?

Kutatásom ezt a témát járja körül. Online kérdőívek segítségével gyűjtök információkat a hangszeres tanárok tapasztalatairól, melynek főbb célja az online oktatás során felhasznált eszközök összesítése (felhasznált szoftverek, IKT eszközök), ezen kívül különböző oktatási helyzetek, jellemző pedagógiai szituációk és azok megoldásainak összegyűjtése. Felderítem, melyek azok a hangszeresek, amelyek oktatása a legkivitelezhetőbb ilyen körülmények között, és pontosan milyen eszközök kellhetnek a megvalósításhoz. Kérdéseimben kitérek a felmerülő nehézségekre, és az esetleges előnyökre is, amelyet ez a fajta oktatás nyújt. Megpróbálok képet kapni arról is, hogy a tanulók között vajon milyen mértékben volt jelen az eszközhány, ami esetleg ellehetetlenítette a tanítást. Kutatásom különlegessége, hogy nem csak a klasszikus, de a könnyűzenei oktatást is górcső alá veszem.

Bízom benne, hogy a kutatás a jövőben segítségül szolgálhat a pedagógusoknak, nem csak egy ilyen különleges helyzet esetén, de akár az eddig megszokott személyes oktatási környezet visszatérte után is.

Generációs kihívások az ének-zene oktatásban

Novák-Szabó Livia

ének-zene – karvezetés művésztanár 5. évf.

„Fiatalságunk rosszul nevelt, fittyet hány a tekintélyre és semmiféle tiszteletet nem tanúsít az idősek iránt. Manapság fiaink nem állnak fel, amikor helyiségbe belép egy idős ember, feleselnek a szüleikkel és fecsegnek ahelyett, hogy dolgoznának. Egyszerűen kiállhatatlanok.” Szókratész gondolataiból láthatjuk, hogy a generációs különbségek, az egymástól számos vonásban eltérő különböző korcsoportok problémái nem új keletűek. A 20. század második felétől azonban már tudományos igényességgel kutatják a nemzedékek fogalmát, tulajdonságait. Az információs kor, a globalizáció eltörölte a korábban oly fontos földrajzi megkötést is, napjainkban ugyanazok a trendek, folyamatok figyelhetők meg a világ eltérő pontjain. Mindezek mellett újszerű helyzetet szül a nemzedékek egymás utáni gyors váltakozása is: míg 60-80 évvel ezelőtt a biológiai és szociológiai értelemben vett generáció alatt ugyanazt az intervallumot értettük, most a felgyorsult folyamatokkal a generációváltás már nem 25-30 évenként, hanem akár 15 évenként történik meg.

A pedagógiában, különösképp a zenepedagógiában ez speciális élethelyzeteket szül és komoly szakmai feladatokat von maga után. Soha korábban nem találkozott az iskolában ennyi generáció egymással: tanárként – a művész oktatásban számos példát látunk erre – jelen vannak a babyboomerek, akik az X, és Y generáció után most a Z, és Alfa generáció diákjait tanítják. Ezek a korcsoportok olyan markánsan különböznek egymástól amelyre a rutinos, és a pályakezdő tanárokat egyaránt fel kell készíteni.

Tanulmányomban szeretném feltérképezni, hogy a Z, és Alfa generáció tagjait hogyan lehet motiválni az ének-zene órákon? Milyen stratégiát lehet kidolgozni a rendelkezésünkre álló médiák, ITK eszközök hatékony használatára, kiváltképp azon pedagógusok számára, akik nem a digitális kor szülöttei? Megvizsgálom továbbá, hogyan reagálhatunk a gyerekek “multitasking” működésére, a megváltozott tanulási szokásokra és formákra.

**Magyar nyelvészek közlései a beszéd egyéni jellemzőiről
a XIX. – XX. század fordulójának
fonetikai szakirodalmában**

Gocsál Ákos

PTE MK Zeneművészeti Intézet
MTA Nyelvtudományi Intézet Fonetikai Osztály

A beszéd – mint hangzó nyelv – kutatásával számos tudomány foglalkozik. Először a nyelvtudósok kutatták, akik már az ókortól kezdődően foglalkoztak a beszédhangok meghatározásával és osztályozásával. Később az orvostudomány fejlődésével a beszédszervek anatómiájáról, működéséről is egyre több információ keletkezett, majd a XVIII.-XIX. században kutatni kezdték a beszéd akusztikai sajátosságait. Így, a nyelvtudomány, az anatómia-fiziológia, illetve az akusztika együtteseként a XIX. század végére kialakulhatott a modern kísérleti fonetika. Ennek természetesen feltétele volt még az is, hogy rendelkezésre álljanak olyan eszközök, amelyekkel a hangjelenséget valamilyen formában rögzíteni lehetett, és a regisztrátumokon méréseket lehetett végezni.

A fonetikai kutatások fő irányvonala az volt, hogy a nyelvek hangzóinak artikulációs és akusztikai sajátosságait jellemezzék, s már a korai kísérletezők is számos példát mutattak be nyelvek, nyelvjárások közötti különbségekre. A fonetikusok azonban szembesültek azzal is, hogy férfiak, nők, gyerekek ejtésében, illetve különböző érzelmi állapotokban is másként alakul beszédünk hangzása, így rövidebb-hosszabb említések, megjegyzések erejéig többük ezekre az egyéni jellemzőkre is reflektált.

Az előadás a szerző most készülő habilitációs munkájának egy részletébe nyújt bepillantást Balassa József, Gombocz Zoltán, Tolnai Vilmos, Csúry Bálint, Horger Antal, Hegedűs Lajos ide kapcsolódó megállapításainak bemutatásával, elemzésével.